

IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE SPECIALISTS ON THE PHYSICAL REHABILITATION DUE TO THE STUDY OF THE NEWEST REHABILITATIONS TECHNOLOGIES IN RENEWAL OF HIGH CLASS SPORTSMEN

Yury LYANNOY, Sergey KAPRALOV, Artem KARPENKO, Daria GUKOVA

Sumy state pedagogical university named after A. S. Makarenko,
State Olympic Teaching and Sporting Centre (Koncha-Zaspe)

Abstract. In the article the professional aspects of future specialists preparation open up on the physical rehabilitation due to the study students of the new special course "Physical rehabilitation of high class sportsmen". The maintenance concerns the specific features the spheres of activity spheres of the specialists of physical rehabilitation, and its intro the process of theoretical and practical preparation.

Key words: physical rehabilitation, professional preparation, special course.

СТВОРЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СПОРТСМЕНІВ В УКРАЇНІ ТА ПІДГОТОВКА ФІЗИЧНИХ РЕАБІЛІТОЛОГІВ ДЛЯ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Юрій ЛЯННОЙ, Сергій КАПРАЛОВ, Катерина ГОВТВА, Яна КРАВЧЕНКО

Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка
Державний олімпійський навчально-спортивний центр (Конча-Заспа), м. Київ

Постановка проблеми. Проблема підготовки кадрів для створення і функціонування реабілітаційної системи спортсменів в Україні на сьогодні є актуальною, враховуючи те, що від здоров'я спортсменів залежить не тільки досягнення ними високих спортивних результатів, а подальша їх життєдіяльність. Фізичні засоби реабілітації широко використовуються в тренувально-змагальній практиці спортсменів [3]. Предметно-практична діяльність фахівців з фізичної реабілітації має бути спрямована на оздоровлення всіх сфер життєдіяльності спортсмена, за допомогою фізичних вправ і природних факторів [4].

Аналіз останніх досліджень і публікації. В класифікаторі професій вже п'ять років затверджена нова спеціальність – фізична реабілітація, під кодовим шифром – 3226 [3]. Це дало можливість відкрити у середині 90-х років в університетах, інститутах або на факультетах фізичної культури педагогічних ВНЗ нову спеціальність «Фізична реабілітація» і розпочати підготовку висококваліфікованих фахівців даного профілю в Україні. В 2005 році затверджена нова наукова ступінь, згідно якої дисертації з фізичної реабілітації тепер будуть відноситися до наукового шифру 24.00.03 – фізична реабілітація, з присудження наукового ступеню кандидата наук з фізичного виховання та спорту [1]. На сьогоднішній день в багатьох ВНЗ, які готують фізичних реабілітологів відбулися вже декілька випусків фахівців, але відповіді

включили в штатних розкладах спеціалізованих установ (ЛПЗ, реабілітаційні і навчально-спортивні центри, навчальні установи та ін.), для їх працевлаштування до сьогодні відсутні. У зв'язку з цим гостро постає питання працевлаштування випускників спеціальності «Фізична реабілітація».

У 2001 році за ініціативою львівських колег дане положення вдалося дещо змінити. У результаті чого був виданий інструктивний лист №12103.04/22 від 12.04.2001р. Міністерства охорони здоров'я України, органам і закладам охорони здоров'я України, який пропонував вводити в профільних лікувально-профілактичних закладах посади фахівців з фізичної реабілітації та призначати на них випускників ВНЗ фізичної культури III–IV рівня акредитації. Посадові оклади фахівців з фізичної реабілітації даний документ рекомендував встановлювати на «рівні схемних посадових окладів лікарів інших спеціальностей». Посилаючись на цей лист, лише деякі випускники змогли працевлаштуватися за фахом. Частина випускників працює в лікувально-профілактичних закладах на посадах медичних сестер з ЛФК і деяких приватних реабілітаційних центрах на посадах реабілітологів, спортивних тренерів – масажистами або реабілітологами, приватних гімназіях на посадах інструкторів ЛФК, навчально-оздоровчих центрах для вагітних або жінок з надмірною масою і т. ін. Крайні випускники продовжують навчання в магістратурі та докторантурі, невелика частина працює асистентами на фахових кафедрах.

Однією з багатьох причин погіршення показників здоров'я спортсменів (включення різних травм, захворювань або інвалідності) можна назвати відсутність ефективного механізму реабілітації в навчально-спортивних установах, недостатню кількість спеціалізованих відділень або центрів та забезпеченість цих закладів відповідними кваліфікованими фахівцями з фізичної реабілітації, здатними забезпечити у спортсменів високий рівень відновлення або покращення працездатності.

У зв'язку з цим мета дослідження полягає у вивченні умов підготовки фахівців-реабітологів і можливості здійснювати ними процес відновлення і покращення працездатності спортсменів високого класу.

Мета дослідження:

1. Проаналізувати можливість і необхідність впровадження процесу фізичної реабілітації у навчально-спортивну практику.
2. Проаналізувати навчальний план підготовки фізичних реабітологів у СумДПУ ім. А.С.Макаренка.
3. Вивчити матеріально-технічну базу, рівень наукового, методичного та інформаційного забезпечення підготовки фізичних реабітологів у СумДПУ ім. А.С.Макаренка.

Методика дослідження та їх обговорення. Дослідження проводилось на кафедрі фізичної культури СумДПУ ім. А. С.Макаренка (кафедра фізичної реабілітації) спільно з фахівцями реабілітаційного відділення медико-відновлюючого центру (МВЦ) Державного олімпійського навчально-спортивного центру (Конча-Зибу, м. Київ (зав. реабілітаційними відділенням к.н.ф.в.с. Капралов С.Ю., гол. лікар МВЦ). Дослідженням було охоплено 380 студентів. Нами були використані такі методи наукового дослідження: аналіз, опитування, бесіда, анкетування.

Фізична реабілітація забезпечує ефективне та раннє повернення спортсменів після травматичних професійних захворювань, виснажливих змагань до активних тренувань, після хворобливих змагань, сприяє відновленню їх особистих якостей. Це здійснюється за допомогою широкого комбінованого і координованого застосування комплексу

реабілітаційних заходів, серед яких значне місце посідає фізична реабілітація. Сфера фізреабілітаційної діяльності знаходиться у межах відновлювального оздоровлення, що принципово відрізняє її від процесу медичного лікування або фізичного виховання. Процес фізичної реабілітації спрямовується на всебічну допомогу спортсменам з метою досягнення ними залежно від їх функціонального стану максимально можливих спортивних результатів.

Результатом дії фізреабілітаційних заходів, є не тимчасові покращення клінічних показників (як при вживанні фармакологічних препаратів), а незмінний, стабільний стан анатоμο-фізіологічних і психологічних структур та їх функцій, за умови їх підтримки і грамотного, систематичного, комбінованого та координованого застосування. Фізреабілітаційну роботу в реабілітаційних відділеннях спортивно-тренувальних центрів, повинні здійснювати тільки професіонали, що володіють системно-інтегративними знаннями про людину, навичками практичної фізреабілітаційної діяльності і сформованою оздоровчою культурою.

Фізична реабілітація, як наука про відновлення здоров'я, останнім часом значно розширює свої межі як серед інших видів реабілітації (медичної, психологічної, педагогічної, професійної, соціальної), так і серед інших засобів відновлення і покращення працездатності спортсменів. Поширення набувають як традиційні, так і нові засоби та методики фізичної реабілітації, що раніше не використовувались під час реабілітації спортсменів. Поряд з лікувальною фізичною культурою, масажем, фізіотерапією застосовуються ароматерапія, спеліотерапія, Су-Джок терапія, авторські методики голчастих іплікаторів та самомасажу Капралова С.Ю., що створює умови для розширення сфери самореабілітації спортсменів. Саме власні зусилля (вияв вольових якостей) відрізняє процес фізичної реабілітації від пасивного вживання фармакологічних засобів, які все частіше застосовуються у тренувальній та змагальній діяльності у великій кількості.

При аналізі навчального плану підготовки фізичних реабілітологів у СумДПУ ім. А. С. Макаренка на факультеті фізичної культури протягом п'яти років навчання студенти вивчають серед фундаментальних і професійно-орієнтованих дисциплін анатомію та фізіологію людини, фізіологію з основами патофізіології, фізіологічні основи засобів фізичної реабілітації (ФР), динамічну анатомію, біохімію з основами патології, валеологію, гігієну, основи медичних знань, спортивну медицину, біомеханіку з основами механотерапії, кінезіотерапію, метрологічний контроль у ФР, основи наукових досліджень, оздоровчі види гімнастики, плавання з основами акватерапії, рухливі та спортивні ігри для осіб із фізичними вадами, оздоровчий фітнес, туризм, вступ до спеціальності ФР, основи фізичної реабілітації, ФР при захворюваннях нервової системи, ФР при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату, ФР після хірургічних захворювань, ФР при захворюваннях внутрішніх органів, ФР в педіатрії, лікувальну фізичну культуру, основи загального масажу, мануальну терапію, лікувальний і спортивний масаж, фізичну культуру у спеціальних медичних групах, нетрадиційні засоби оздоровлення у ФР, інвалідний спорт, історію оздоровчої і масової фізичної культури, основи дефектології, рефлексотерапію, загальну фізіотерапію, психодіагностику, психокорекцію, патопсихологію, психотерапію. Навчальним планом передбачено проходження студентами навчальної (III курс) та виробничої (реабілітаційної) практик (IV–V курси) протягом 6 тижнів на кожному курсі та стажування магістрантів протягом 8 тижнів.

Відповідно до штатного розкладу кадровий професорсько-викладацький склад випускаючої кафедри фізичної реабілітації на 2005–2006 н.р. складає 19 осіб (15 ст.)

2 докторів наук і (або) професорів; 7 кандидатів наук і (або) доцентів; 1 ст. викладач; 1 викладач-магістр, 4 аспіранта; 4 асистентів; із них працює на постійній основі і на засадах внутрішнього сумісництва – 12 осіб та зовнішніх сумісників – 7 осіб. Середній вік ПВС кафедри фізичної реабілітації – 40,5 років.

За останні 5 років викладачі кафедри фізичної реабілітації підготували близько 20 наукових статей і тез, 30 навчально-методичних посібників загальним обсягом 15 до 22 др. арк. Третина з них присвячена фізичній реабілітації спортсменів.

Протягом останніх трьох років у Всеукраїнських студентських олімпіадах з фізичної реабілітації, які відбувалися у ЛДДФК наші студенти зайняли одне перше місце (Латіна, 2003р.), чотири других (К.Прикажчик, 2003р.; Ю.Сінча, 2003р.; Г. Латіна, 2004р.; Ю.Сінча, 2005р.) і одне третє (О.Даценко, 2005р.) місце.

Для забезпечення навчального процесу спеціальності «Фізична реабілітація», у СумДПУ ім. А. С. Макаренка на факультеті фізичної культури є спеціалізована спортивно-оздоровча та навчально-реабілітаційна база, до складу якої входять: 2 кабінети реабілітаційний центр із сауною, 4 масажних кабінети, зал гімнастики 750м², зал фітнесу 108м², ігровий зал 1440м², легкоатлетичний манеж – 1100м², зал ЛФК – 100м², стадіон з гумовим покриттям – 6600м², механотерапевтичний тренажерний зал – 100м², 2 спеціалізованих кабінети – 80м², методичний кабінет – 44м², читальний зал – 100м², комп'ютерна кімната – 18м², лижний клас – 36м², клас туризму – 40м², клас адаптивного (адаптивного) спорту – 40м². Для забезпечення наукової роботи викладачів та для впровадження елементів наукової організації навчання на факультеті є спеціалізований центр з доступом до системи Інтернет, копіювальні пристрої, оргтехніка.

Факультет фізичної культури співпрацює з двома реабілітаційними центрами у м. Суми: Сумським обласним центром «Інваспорт», Державним олімпійським навчально-спортивним центром (Конча-Заспа), м. Київ, Сумськими обласними і міськими лікарнями, а також спеціалізованими установами області в яких студенти проходять виробничу фізреабілітаційну практику.

Висновки

Знання, які отримують студенти-фізреабілітологи дійсно дозволяють їм бути конкурентоспроможними на ринку праці у сфері відновлення здоров'я і покращення якості життя спортсменів. Вся наявна матеріально-технічна база факультету фізичної культури СумДПУ ім. А.С.Макаренка дає можливість забезпечувати якісну підготовку фахівців у галузі фізичної реабілітації. Професорсько-викладацький склад кафедри фізичної реабілітації на високому науково-методичному рівні здатний здійснювати підготовку висококваліфікованих фахівців у галузі фізичної реабілітації з метою забезпечення відповідними фахівцями навчально-спортивних, реабілітаційних та інших заклади Північного та інших регіонів України.

Література

- Закон України «Про вищу освіту». – 2005. – № 9.
- Літвинський В.И. Реабілітація в спорті. – М.: ФиС, 1991. – 202 с.
- Класифікатор професій (ДК 003 – 95; із змінами та доповненнями). – К.: Інститут стандартів України. «Соцінформ». – 2001. – 584 с.
- Латіна Г.О. Сутність фізичної реабілітації // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2001. – №1. – С. 46 – 51.

СТВОРЕННЯ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ СПОРТСМЕНІВ В УКРАЇНІ ТА ПІДГОТОВКА ФІЗИЧНИХ РЕАБІЛІТОЛОГІВ ДЛЯ ЇЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Юрій ЛЯННОЙ, Сергій КАПРАЛОВ, Катерина ГОВТВА, Яна КРАВЧЕНКО

*Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка
Державний олімпійській навчально-спортивний центр (Конча-Заспа), м. Київ*

Анотація. У статті розкриваються професійні аспекти підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі створення реабілітаційної системи для спортсменів України. Розглядаються можливості підготовки і працевлаштування фізичних реабілітологів у відповідних навчально-спортивних центрах для забезпечення процесу відновлення і покращення працездатності спортсменів.

Ключові слова: фізична реабілітація, професійна підготовка, спортсмени.

СОЗДАНИЕ РЕАБИЛИТАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ ДЛЯ СПОРТСМЕНОВ В УКРАИНЕ И ПОДГОТОВКА ФИЗИЧЕСКИХ РЕАБИЛИТОЛОГОВ ДЛЯ ЕЕ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ

Юрий ЛЯННОЙ, Сергей КАПРАЛОВ, Катерина ГОВТВА, Яна КРАВЧЕНКО

*Сумской государственной педагогической университет им. А.С.Макаренко,
Государственный олимпийский учебно-тренировочный центр (Конча-Заспа), м. Киев*

Аннотация. В статье раскрываются профессиональные аспекты подготовки будущих специалистов по физической реабилитации в процессе создания реабилитационной системы для спортсменов в Украине. Рассматриваются возможности подготовки и трудоустройства физических реабилитологов в соответствующих учебно-спортивных центрах для обеспечения процесса восстановления и улучшения работоспособности спортсменов.

Ключевые слова: физическая реабилитация, профессиональная подготовка, спортсмены.

CREATION OF THE REHABILITATION SYSTEM FOR SPORTSMEN IN UKRAINE AND PREPARATION OF PHYSICAL REHABILITATION FOR ITS FUNCTIONING

Yury LYANNOY, Sergey KAPRALOV, Katerina GOVTA, Yana KRAVCHENKO

*Sumy State Pedagogical University named after A. S. Makarenko
State Olympic Educational-training Center (Koncha-Zaspe) Kiev*

Abstract: In the article the professional aspects of future specialists preparation for physical rehabilitation due to creation of the rehabilitation system for sportsmen in Ukraine. Possibilities of preparation and employment of physical rehabilitation in the proper educational-training centers providing of process of renewal and improvement of capacity of sportsmen are examined.

Key words: physical rehabilitation, professional preparation, sportsmen.